

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تاسیسات حرارتی

کتاب کار

رشته‌ی: تاسیسات

زمینه‌ی: صنعت

شاخه‌ی آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره‌ی درس: ۱۸۶۱

سرشناسه: لیلاز مهرآبادی، امیر، ۱۳۴۴-
عنوان و نام پدیدآور: تاسیسات حرارتی - کتاب کار [کتاب‌های درسی] رشته‌ی تاسیسات.../
مؤلف امیر لیلاز مهرآبادی؛ مجری انتشارات گویش نو؛ برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف دفتر برنامه‌ریزی
و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش.
مشخصات نشر: تهران: گویش نو، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۲۶۹ص.
فروست: نظام جدید آموزش متوسطه. شاخه‌ی آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره‌ی درس ۱۸۶۱.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۸۴-۹۶-۲
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا
موضوع: تاسیسات
شناسه افزوده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. دفتر برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و
کار دانش
رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۰ ک ۲ ل ۹ / ۶۰۱۰ TH
رده‌بندی دیویی: ۶۹۶
شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۹۴۸۳۵

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

همکاران محترم و دانش‌آموزان عزیز:

پیشنهادها و نظرها را خود را درباره‌ی محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره‌ی ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه‌ریزی و تألیف
آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

tvoccd@roshd.ir

پیام‌نگار (ایمیل)

www.tvoccd.medu.ir

وب‌گاه (وب‌سایت)

محتوای این کتاب در کمیسیون تخصصی رشته‌ی تاسیسات دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تأیید شده است.

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

عنوان و کد کتاب: تاسیسات حرارتی - کتاب کار، ۴۶۱/۳

مجری: انتشارات گویش نو

شماره‌ی درس: ۱۸۶۱

مؤلف: مهندس امیر لیلاز مهرآبادی

اعضای کمیسیون تخصصی: داود بیطرفان، سید حسن میر منتظری، حسن ضیغمی، رضا افشاری‌نژاد، محمد قربانی،

احمد آقازاده‌هریس، امیر لیلاز مهرآبادی

صفحه‌آرا و گرافیک: بهنام امینی بیدختی، روبرت پطرس پرغان

رسم: ابوالفضل شریفیان، بهنام امینی بیدختی، روبرت پطرس پرغان

طراح جلد: محمد حسن معماری

ویرایش و اصلاحات (چاپ دوم ۱۳۹۱)

چاپ: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران

(تهران - کیلومتر ۱۷ جاده‌ی مخصوص کرج - خیابان ۶۱ "داروپخش" تلفن: ۴ - ۶۶۰۲۶۲۴۱، دورنگار: ۶۶۰۲۶۲۴۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴)

نظارت بر چاپ و توزیع: اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتاب‌های درسی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

تهران - ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۹ - ۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

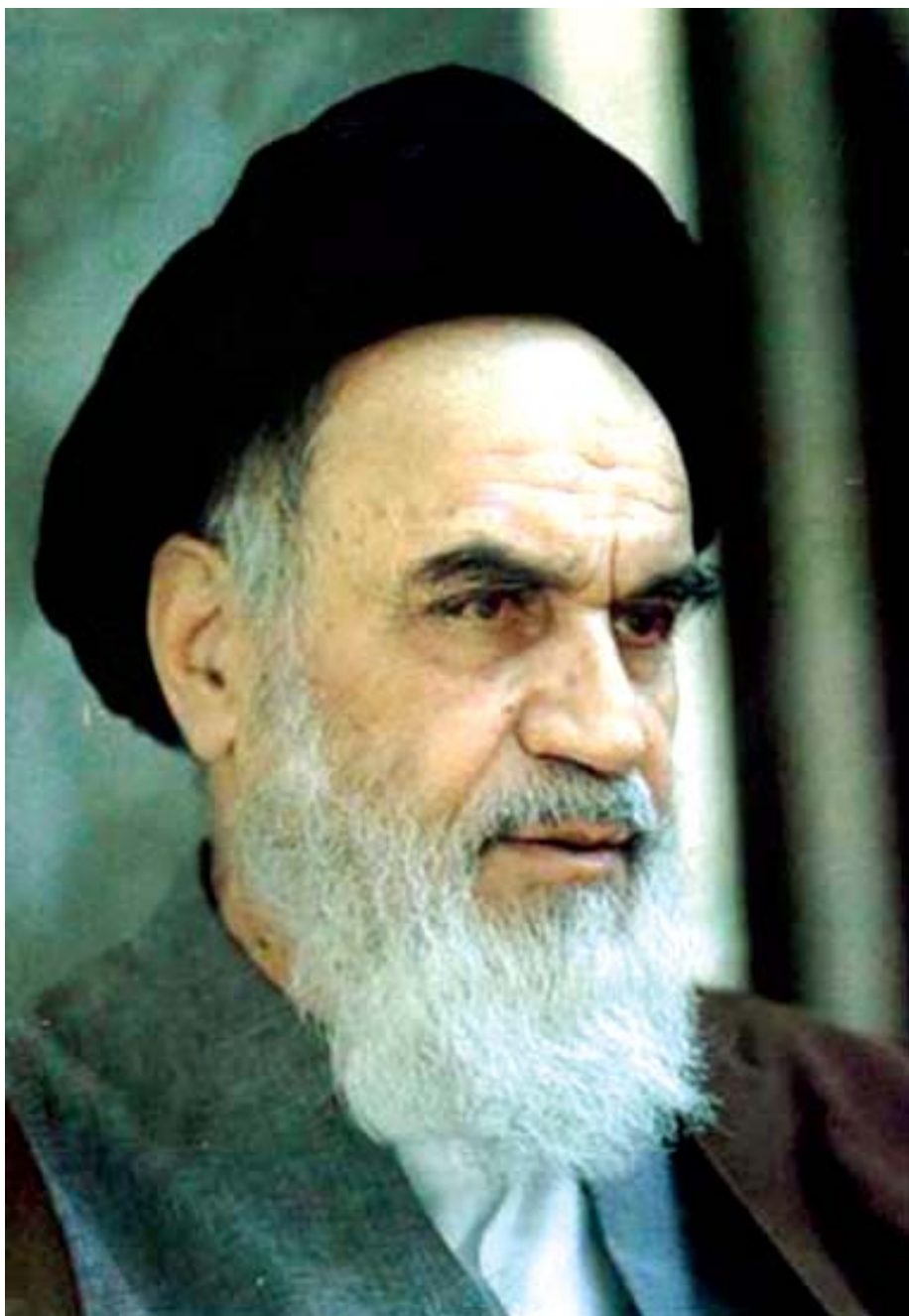
وب‌سایت www.chap.sch.ir

ناشر: انتشارات گویش نو (تهران: خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان نظری شرقی - پلاک ۶۱ تلفن: ۵۰ - ۶۶۹۵۶۰۴۹، ۶۶۴۸۴۵۳۴)

وب‌سایت www.bookgno.ir

حق چاپ محفوظ است.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۸۴-۹۶-۲ ISBN: 978-600-5084-96-2

زندگی در دنیای امروز، زندگی در مدرسه‌ی اراده است، و سعادت و شقاوت هر انسانی به اراده‌ی همان انسان رقم می‌خورد. اگر بخواهید عزیز و سربلند باشید باید از سرمایه‌ی عمر و استعدادهای جوانی استفاده کنید و با اراده و عزم راسخ به طرف علم و عمل و کسب دانش حرکت نمایید.

امام خمینی «قدس سرّه الشریف»

فصل اول - انتقال گرما

۱	فصل اول در یک نگاه
۲	* گرما (حرارت)
۲	* دما (درجه حرارت)
۲	* واحد سنجش گرما
۴	* گرمای ویژه
۷	* توان گرمایی
۸	* انتقال گرما
۹	* روشهای انتقال گرما
۱۱	* انتقال گرما از یک جدار

فصل دوم - محاسبات بار گرمایی ساختمان

۱۴	فصل دوم در یک نگاه
۱۵	* شرایط طرح هوای داخل
۱۵	* شرایط طرح هوای خارج
۱۵	* ضریب کلی انتقال گرمای جدارها (U)
۱۸	* اتلاف گرمایی از دیوار، در و پنجره
۲۰	* اتلاف گرمایی از سقف
۲۲	* انتقال گرما از دیوارها و کف متصل به زمین
۲۵	* اتلاف گرمایی در اثر نفوذ هوا از درزها
۳۱	* ضریب موقعیت
۳۲	* ضریب تناوب
۳۲	* ضریب ارتفاع
۳۴	* برگ محاسباتی نمونه

فصل سوم - سیستم‌های حرارت مرکزی

۴۴	فصل سوم در یک نگاه
۴۵	* انواع سیستم‌های حرارت مرکزی
۴۵	* سیستم حرارت مرکزی با آب گرم
۴۵	* انواع سیستم حرارت مرکزی با آب گرم

۴۵	.....	* قسمت‌های مختلف سیستم حرارت مرکزی با آب گرم
۴۵	.....	* شرح سیستم
۴۶	.....	▣ جدول کلمات متقاطع (شماره‌ی ۱)

فصل چهارم - دستگاه‌های پخش‌کننده گرما

۴۷	.....	فصل چهارم در یک نگاه
۴۸	.....	* انواع دستگاه‌های پخش‌کننده گرما
۴۸	.....	* انواع رادیاتور از نظر جنس
۴۸	.....	* رادیاتور چدنی
۴۸	.....	* رادیاتور فولادی
۴۸	.....	* رادیاتور آلومینیومی
۴۸	.....	* شیر رادیاتور
۴۸	.....	* شیر رادیاتور ترموستاتیکی
۴۸	.....	* شیر هواگیری رادیاتور
۴۸	.....	* زانو قفلی رادیاتور
۴۹	.....	* محاسبه سطح گرمایی و تعداد پره‌های مورد نیاز رادیاتور
۴۹	.....	* محاسبه توان گرمایی یک مترمربع رادیاتور
۵۱	.....	* انتخاب رادیاتور
۵۴	.....	* یونیت هیتر و ساختمان آن
۵۴	.....	* فن کوپل و ساختمان آن
۵۵	.....	* انواع فن کوپل از نظر مقدار هوادهی
۵۷	.....	* صرفه‌جویی در مصرف انرژی دستگاه‌های پخش‌کننده گرما

فصل پنجم - سیستم انتقال آب گرم

۵۸	.....	فصل پنجم در یک نگاه
۵۹	.....	* اجزای سیستم انتقال آب گرم
۵۹	.....	* روش‌های لوله‌کشی سیستم حرارت مرکزی با آب گرم
۵۹	.....	* سیستم لوله‌کشی با برگشت مستقیم
۵۹	.....	* سیستم لوله‌کشی با برگشت معکوس
۶۱	.....	* سیستم لوله‌کشی مختلط
۶۴	.....	* محاسبه شبکه لوله‌کشی حرارت مرکزی با آب گرم
۶۵	.....	* طرز استفاده از جدول تبدیل واحد فشار

- ۶۷ ..... * محاسبه دبی حجمی آب با استفاده از تلفات گرمایی
- ۷۰ ..... * محاسبه قطر لوله‌ها در سیستم حرارت مرکزی با آب گرم
- ۷۶ ..... * محاسبه افت فشار در شبکه لوله‌کشی
- ۷۹ ..... * موتور پمپ جریانی (سیرکولاتور)
- ۸۰ ..... * محاسبه قدرت مصرفی پمپ
- ۸۳ ..... * محاسبه و انتخاب پمپ جریانی

فصل ششم - دستگاه‌های آب گرم مصرفی

- ۹۶ ..... فصل ششم در یک نگاه
- ۹۷ ..... * انواع مخازن آب گرم
- ۱۰۲ ..... امتحان درس تاسیسات حرارتی - پایان نیمه‌ی اول - دی‌ماه (زمان ۶۰ دقیقه)
- ۱۰۴ ..... امتحان درس تاسیسات حرارتی - پایان نیمه‌ی اول - دی‌ماه (زمان ۱۲۰ دقیقه)
- ۱۰۶ ..... * محاسبه‌ی مقدار آب گرم مصرفی و حجم مخزن آب گرم
- ۱۱۱ ..... * محاسبه ظرفیت حرارتی مخزن آب گرم
- ۱۱۳ ..... * پمپ سیرکولاتور برگشت آب گرم مصرفی
- ۱۱۶ ..... * صرفه‌جویی در مصرف آب و انرژی دستگاه‌های آب گرم مصرفی
- ۱۱۸ ..... □ جدول کلمات متقاطع (شماره‌ی ۲)

فصل هفتم - دستگاه‌های مولد آب گرم

- ۱۱۹ ..... فصل هفتم در یک نگاه
- ۱۲۰ ..... * انواع دیگ از نظر نوع سیال
- ۱۲۰ ..... * انواع دیگ از نظر جنس
- ۱۲۰ ..... * محاسبه ظرفیت و انتخاب دیگ
- ۱۲۲ ..... * انتخاب دیگ چدنی
- ۱۲۴ ..... * انتخاب دیگ آب گرم فولادی
- ۱۲۵ ..... * محاسبه و انتخاب مشعل گازوئیلی
- ۱۲۷ ..... * محاسبه مصرف سوخت مشعل
- ۱۲۸ ..... * مشعل گازی اتمسفریک
- ۱۳۰ ..... * مشعل گازی دمنده‌دار
- ۱۳۲ ..... * هوای احتراق
- ۱۳۳ ..... * دودکش
- ۱۳۳ ..... * عوامل موثر در کارکرد صحیح دودکش

فصل هشتم - مخزن های گازوئیل و انبساط

۱۳۶	فصل هشتم در یک نگاه
۱۳۷	* انواع مخزن گازوئیل از نظر محل نصب
۱۳۸	* لوله کشی گازوئیل
۱۳۸	* انواع سیستم تغذیه مشعل
۱۳۹	* محاسبه حجم مخزن گازوئیل
۱۴۱	* انتخاب مخزن گازوئیل
۱۴۳	* مخزن انبساط
۱۴۴	* محاسبه حجم مخزن انبساط باز
۱۴۶	* محاسبه قطر لوله رفت و برگشت مخزن انبساط باز

فصل نهم - نشان دهنده ها و کنترل کننده ها

۱۵۰	فصل نهم در یک نگاه
۱۵۰	* دماسنج ها
۱۵۰	* فشارسنج ها
۱۵۶	* وسایل نشان دهنده سطح مایع
۱۵۶	* کنترل کننده ها
۱۵۶	* انواع حس کننده های ترموستات
۱۵۶	* انواع ترموستات سیستم حرارت مرکزی
۱۵۷	* شرایط محل نصب ترموستات اتاقی
۱۵۷	* انواع کنترل کننده های فشار در سیستم حرارت مرکزی
۱۵۸	* کنترل کننده های سطح
۱۵۸	* رله های مشعل
۱۵۸	* رله ی مشعل گازوئیلی
۱۵۹	* رله ی مشعل گازی دمنده دار
۱۶۰	□ جدول کلمات متقاطع (شماره ی ۳)

فصل دهم - سیستم حرارت مرکزی با هوای گرم

۱۶۱	فصل دهم در یک نگاه
۱۶۲	* محاسبه مقدار هوای لازم
۱۶۴	* اجزای سیستم حرارت مرکزی با هوای گرم

- ۱۶۴ ..... * دستگاه‌های مولد هوای گرم
- ۱۶۴ ..... * روش‌های گرم کردن هوا در سیستم حرارت مرکزی با هوای گرم
- ۱۶۵ ..... * اجزای کوره‌ی هوا گرم (مبدل شعله مستقیم)
- ۱۶۵ ..... * انواع مشعل کوره‌ی هوای گرم
- ۱۶۵ ..... * محاسبه توان گرمایی کوره‌ی هوای گرم
- ۱۷۰ ..... * انتخاب کوره‌ی هوای گرم

فصل یازدهم - تکیه‌گاه‌ها

- ۱۷۱ ..... فصل یازدهم در یک نگاه
- ۱۷۲ ..... * عوامل مؤثر در تعیین فاصله بین دو تکیه‌گاه مجاورهم
- ۱۷۴ ..... * آویز رکابی قابل تنظیم

فصل دوازدهم - عایق کاری

- ۱۷۶ ..... فصل دوازدهم در یک نگاه
- ۱۷۷ ..... * انواع عایق
- ۱۷۷ ..... * انواع عایق حرارتی
- ۱۷۷ ..... * انواع عایق هدایتی گرما
- ۱۷۸ ..... * شرایط عایق کاری لوله‌ها، کانال‌های هوا و مخازن
- ۱۷۹ ..... * عایق صدا
- ۱۸۰ ..... * عایق کاری
- ۱۸۰ ..... * عایق کاری لوله‌ها
- ۱۸۲ ..... □ جدول کلمات متقاطع (شماره‌ی ۴)

فصل سیزدهم - گازرسانی

- ۱۸۳ ..... فصل سیزدهم در یک نگاه
- ۱۸۴ ..... * گازرسانی
- ۱۸۵ ..... * قسمت‌های اصلی رگولاتور گاز
- ۱۹۱ ..... * عوامل مؤثر در محاسبه قطر لوله‌ی گاز

فصل چهاردهم - دستگاه‌های گازسوز

۲۰۰	.....	فصل چهاردهم در یک نگاه
۲۰۱	.....	* انواع مشعل‌های گازسوز
۲۰۱	.....	* اجزای شیر ترموالکتریک
۲۰۳	.....	* پکیج
۲۰۳	.....	* مزایای پکیج دیواری یا شوفاژ دیواری
۲۰۳	.....	* معایب پکیج دیواری یا شوفاژ دیواری
۲۰۴	.....	* اجزای پکیج گازی دیواری
۲۰۸	.....	* اجزای پکیج زمینی
۲۰۹	.....	▣ جدول کلمات متقاطع (شماره‌ی ۵)
۲۱۰	.....	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۲۲۲	.....	واژه‌نامه فارسی به انگلیسی
۲۳۴	.....	منابع

جدول زمان بندی کتاب کار

موضوع	شماره صفحات کتاب تاسیسات حرارتی	شماره هفته
گرما، دما، اندازه گیری دما، واحد سنجش دما و گرمای ویژه	۱ تا ۷	۱
توان گرمایی، انتقال گرما و روشهای انتقال گرما	۷ تا ۱۱	۲
انتقال گرما از یک جدار، عایق کاری گرمایی (گرمابندی)	۱۱ تا ۱۴	۳
اتلاف گرمایی از دیوار، در و پنجره	۱۵ تا ۲۰	۴
اتلاف گرمایی از سقف	۲۰ تا ۲۵	۵
اتلاف گرمایی در اثر نفوذ هوا	۲۵ تا ۳۰	۶
ضرایب تصحیح در محاسبات بار گرمایی	۳۰ تا ۳۴	۷
برگ محاسباتی	۳۴ تا ۳۶	۸
کل فصل دوم (محاسبات بار گرمایی)	۱۵ تا ۴۳	۹
فصل سوم (سیستم های حرارت مرکزی)	۴۴ تا ۴۶	۱۰/۱
رادیاتورها و انواع آن	۴۸ تا ۵۴	۱۰/۲
یونیت هیتر و فن کویل	۵۴ تا ۵۸	۱۱/۱
سیستم های لوله کشی	۵۸ تا ۶۴	۱۱/۲
محاسبه ی شبکه ی لوله کشی حرارت مرکزی	۶۴ تا ۷۹	۱۲
موتور پمپ جریانی	۷۹ تا ۸۳	۱۳
محاسبه و انتخاب پمپ	۸۳ تا ۹۳	۱۴
انبساط لوله ها و ارتعاش در لوله کشی	۹۳ تا ۹۶	۱۵/۱
مخزن دوجداره و کویلی	۹۶ تا ۱۰۶	۱۵/۲
محاسبه مقدار آب گرم مصرفی	۱۰۶ تا ۱۱۸	۱۶
دیگ ها	۱۱۹ تا ۱۲۵	۱۷/۱
مشعل های گازوئیلی	۱۲۵ تا ۱۲۸	۱۷/۲
مشعل های گازی	۱۲۸ تا ۱۳۲	۱۸

ادامه جدول زمان بندی کتاب کار

موضوع	شماره صفحات کتاب تاسیسات حرارتی	شماره هفته
دودکش	۱۳۲ تا ۱۳۶	۱۹/۱
مخزن گازوئیل	۱۳۷ تا ۱۳۸	۱۹/۲
لوله کشی گازوئیل و محاسبه حجم مخزن	۱۳۸ تا ۱۴۳	۲۰
مخزن انبساط	۱۴۳ تا ۱۴۸	۲۱/۱
نشان دهنده ها	۱۴۸ تا ۱۵۴	۲۱/۲
ادامه ی نشان دهنده ها و کنترل کننده ها	۱۵۴ تا ۱۵۸	۲۲
رله ی مشعل ها	۱۵۸ تا ۱۶۰	۲۳/۱
سیستم حرارت مرکزی با هوای گرم	۱۶۱ تا ۱۶۴	۲۳/۲
دستگاه های مولد هوای گرم	۱۶۴ تا ۱۶۵	۲۴
محاسبه قدرت حرارتی کوره ی هوای گرم	۱۶۵ تا ۱۷۰	۲۵/۱
تکیه گاه ها	۱۷۱ تا ۱۷۶	۲۵/۲
عایق کاری	۱۷۶ تا ۱۸۲	۲۶/۱
گازرسانی	۱۸۳ تا ۱۸۴	۲۶/۲
انشعاب گاز، کنتور و رگولاتور	۱۸۴ تا ۱۸۶	۲۷
محاسبه لوله کشی گاز	۱۸۶ تا ۱۹۹	۲۸
دستگاه های گازسوز	۲۰۰ تا ۲۰۲	۲۹
ساختمان پکیج گازی و ایمنی	۲۰۳ تا ۲۰۹	۳۰

تذکره: نیمسال اول شامل ۱۵ هفته می‌باشد و در این نیمسال تا پایان صفحه‌ی ۹۲ کتاب تأسیسات حرارتی می‌بایستی مطالعه و تمرین شود. در امتحان پایان نوبت دوم که به صورت نهایی کشوری برگزار می‌شود، کل کتاب مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد که ۸ نمره‌ی آن مربوط به مباحث نیمسال اول است.